

Κόμματα, Πρόσωπα, Θέματα: Ανάλυση των δεδομένων δειγματοληπτικής έρευνας. Απρίλιος 2005.

Θεόδωρος Χατζηπαντελής, Ιωάννης Ανδρεάδης
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών Α.Π.Θ.

Περίληψη

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται η ανάλυση των δεδομένων δειγματοληπτικής έρευνας με στόχο τη διερεύνηση της θέσης των πολιτών της Θεσσαλονίκης απέναντι στα κόμματα, σε πολιτικά πρόσωπα της πόλης και σε πολιτικά θέματα της επικαιρότητας. Στο πρώτο μέρος προσεγγίζεται η στάση των πολιτών απέναντι στα κόμματα. Αναλύονται η πρόθεση ψήφου, οι μετακινήσεις, και οι συσπειρώσεις. Καταγράφονται οι θετικές και αρνητικές γνώμες και υπολογίζεται το εύρος της επιρροής κάθε κόμματος στους πολίτες. Το δεύτερο κομμάτι της έρευνας ασχολείται με την στάση των πολιτών απέναντι στους Βουλευτές της Α' Θεσσαλονίκης. Οι μετρήσεις αφορούν την δημοτικότητα των προσώπων και δεν συνεπάγονται κατά ανάγκη εκλογική δύναμη. Από τα μεγέθη μπορούν να υπολογιστούν δείκτες αναγνωρισιμότητας των προσώπων και να εκτιμηθούν το εύρος του κύκλου επιρροής και το μέγεθος του ακροατηρίου τους. Στο τρίτο μέρος γίνεται ανάλυση των στοιχείων της έρευνας που αφορούν στην τοποθέτηση των πολιτών σε θέματα της επικαιρότητας και στις προσδοκίες τους για τη μελλοντική κατάσταση των ιδίων αλλά και της χώρας γενικότερα. Τέλος, με τη βοήθεια της διαδικασίας HOMALS γίνεται προσπάθεια αναλυτικής διερεύνησης της έλξης των πολιτών από τα κόμματα.

Εισαγωγή

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται η ανάλυση των δεδομένων δειγματοληπτικής έρευνας με στόχο τη διερεύνηση της θέσης των πολιτών της Θεσσαλονίκης απέναντι στα κόμματα, σε πολιτικά πρόσωπα της πόλης και σε πολιτικά θέματα της επικαιρότητας. Η περιοχή έρευνας καλύπτει την πρώτη εκλογική περιφέρεια Θεσσαλονίκης. Η έρευνα που εντάσσεται στη σειρά παρακολούθησης των σχετικών μεγεθών από τις Βουλευτικές 2004 και μετά (Χατζηπαντελής 2004),

έγινε σε αντιπροσωπευτικό δείγμα 600 ατόμων με ερωτηματολόγιο, ανώνυμα, τον Απρίλιο του 2005.

Κόμματα

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται οι στάσεις των πολιτών απέναντι στα κόμματα με μία σειρά από δείκτες. Ο πρώτος δείκτης αποτυπώνει την επεξεργασμένη πρόθεση στάσης των πολιτών της Α' Θεσσαλονίκης τον Απρίλιο του 2005 (Πίνακας 1). Ένας στους τέσσερις ψηφοφόρους δηλώνει ότι δεν έχει αποφασίσει για τη στάση του απέναντι στα πολιτικά κόμματα. Το ποσοστό αυτό είναι αναμενόμενο για τη χρονική περίοδο στην οποία διεξήχθη η έρευνα. Από τη σύγκριση των αποτελεσμάτων που παρουσιάζονται στον πίνακα, προκύπτει ότι στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο το μέγεθος της ψαλίδας που χωρίζει τα δύο μεγαλύτερα κόμματα παραμένει σταθερό στο επίπεδο που είχε διαμορφωθεί πολύ πριν από τις Βουλευτικές εκλογές του 2004 και καταγράφεται στην έρευνα του Οκτωβρίου του 2003 (Χατζηπαντελής 2003).

Πίνακας 1: Αποτελέσματα στην Α' Θεσσαλονίκη. Πρόβλεψη τάσεων.

Στάση	Οκτώβριος 2003	Βουλευτικές 2004¹	Νοέμβριος 2004	Απρίλιος 2005
Άκυρο λευκό	4,0	2,8	3,9	5,8
ΝΔ	32,6	38,5	29,1	28,9
ΠΑΣΟΚ	26,6	33,0	23,4	22,1
ΚΚΕ	5,9	5,9	5,7	5,3
ΣΥΝ	3,4	3,5	2,8	2,9
ΛΑΟΣ	3,0	3,9	4,9	4,8
Άλλο	2,9	3,3	2,7	2,9
Αποχή	2,0	9,1	3,9	2,4
Δεν αποφάσισα	19,7		23,5	24,8

¹ Τα αποτελέσματα των Βουλευτικών εκλογών 2004 υπολογίζονται με την εκτίμηση ότι η αποχή είναι κοντά στο 10% (Ανδρεάδης 2005).

Ο δεύτερος δείκτης αναφέρεται στο εύρος της επιρροής κάθε κόμματος και αποτυπώνεται μέσω των κύκλων επιρροής του (Πίνακας 2). Ο πίνακας αυτός δεν προσφέρεται για την εκτίμηση «ποσοστών» των κομμάτων αλλά κυρίως για

συμπεράσματα σχετικά με την εμβέλεια των κομμάτων (το ακροατήριο τους). Στη χρονική περίοδο της έρευνας η ΝΔ εμφανίζεται με διευρυμένο κύκλο επιρροής («ακούγεται» από το 62% του εκλογικού σώματος), το ΠΑΣΟΚ από το 52%, το ΚΚΕ κινείται στο 38% περίπου, ο ΣΥΝ στο 35% και ο ΛΑΟΣ στο 29%.

Πίνακας 2: Απευθείας από το δείγμα. Στάσεις ψηφοφόρων για κάθε κόμμα (έλξη)

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Απόλυτα
ΝΔ	37,80%	18,60%	19,72%	16,53%
ΠΑΣΟΚ	48,00%	21,58%	16,79%	8,09%
ΚΚΕ	62,37%	19,11%	7,15%	3,62%
ΣΥΝ	64,65%	19,09%	6,00%	1,78%
ΛΑΟΣ	71,41%	14,51%	4,33%	1,84%

Στο κομμάτι που αφορά στα κόμματα δίνεται πίνακας ροής (Πίνακας 3) για τις μετακινήσεις ψηφοφόρων από τις βουλευτικές εκλογές του 2004 προς την πρόθεση ψήφου τον Απρίλιο του 2005. Το μέγεθος αυτό μπορεί, μακριά από τις επόμενες εκλογές, να αποτελέσει απλώς ένδειξη συσχετισμών μεταξύ των κομμάτων δίνοντας κυρίως επιμέρους ιδιαίτερα συμπεράσματα. Τα ποσοστά των συσπειρώσεων διαφέρουν από κόμμα σε κόμμα. Η ΝΔ συσπειρώνει το 69% των ψηφοφόρων της, το ΠΑΣΟΚ το 63%, το ΚΚΕ συγκρατεί το 75% της δύναμης του, ο ΣΥΝ συγκρατεί το 70% των ψηφοφόρων του και ο ΛΑΟΣ το 83%. Αποφασιστικό στοιχείο σχετικά με την αποσυσπείρωση των κομμάτων είναι η μεγάλη χρονική απόσταση από τις επόμενες Βουλευτικές εκλογές.

Σημαντική για την ερμηνεία των στοιχείων είναι η πρώτη στήλη του πίνακα. Στην στήλη αυτή παρουσιάζεται η κατανομή των «αναποφάσιστων», των πολιτών δηλαδή που δηλώνουν ότι δεν έχουν αποφασίσει ακόμα για την ενδεχόμενη στάση τους. Εδώ, διαπιστώνουμε από ποιες στάσεις των εκλογών 2004 προέρχονται (ποσοστιαία) οι πολίτες αυτοί. Ποσοστό 23,5% για το ΠΑΣΟΚ, για παράδειγμα, σημαίνει ότι το 23,5% των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ το 2004 δηλώνουν σήμερα «αναποφάσιστοι».

Πίνακας 3: Μετακινήσεις (ροές) από στάσεις στις βουλευτικές εκλογές 2004 (γραμμές) σε στάσεις τον Απρίλιο 2005 (στήλες)

	Δεν αποφάσισα	ΝΔ	ΠΑΣΟΚ	ΚΚΕ	ΣΥΝ	ΛΑΟΣ	ΑΛΛΟ	Άκυρο Λευκό	Αποχή
ΝΔ	18,8	69,0	2,6	1,7	,4	3,1	1,3	2,6	,4
ΠΑΣΟΚ	23,5	3,1	62,8		,5	,5	4,1	4,6	1,0
ΚΚΕ	19,4			75,0				2,8	2,8
ΣΥΝ	20,0				70,0			5,0	5,0
ΛΑΟΣ	8,7	4,3			4,3	82,6			
Άλλο	23,8						23,8	38,1	14,3
Α/Λ	64,7						5,9	23,5	5,9
Δεν ψήφισα	53,1	12,5				3,1		15,6	15,6

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η σχέση των στάσεων με την αυτοτοποθέτηση στη 10βάθμια κλίμακα «Δεξιά-Αριστερά», και τη θέση των πολιτών σχετικά με την τοποθέτηση του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ στην κλίμακα (Πίνακας 4). Επισημαίνουμε ότι το κατάλληλο στατιστικό μέτρο για ερμηνείες που βασίζονται στην κλίμακα αυτή είναι η διάμεσος και όχι ο μέσος όρος. Οι πολίτες που έλκονται σήμερα από το ΠΑΣΟΚ κινούνται (το 66%) από 5 έως 7, αντίστοιχα όσοι έλκονται από την ΝΔ κινούνται στο διάστημα από 2 έως 5. Δεν υπάρχει δηλαδή κομμάτι κοινής περιοχής (τομής) για τα δύο κόμματα. Όσοι δηλώνουν ότι δεν έχουν αποφασίσει κινούνται (το 66%) από 4 έως 7. Πάντως, είναι ιδιαίτερα παρακινδυνευμένες οι διατυπώσεις Κέντρο, Κεντροαριστερά, Κεντροδεξιά, ιδιαίτερα όταν (όπως σήμερα) δεν αντιστοιχούν σε υπαρκτές πολιτικές δυνάμεις. Η Δεκαβάθμια κλίμακα Δεξιά-Αριστερά περιγράφει σε όρους «ιδεολογικής ταυτότητας» την ταξινόμηση των ιδιαίτερων ομάδων. Οι πολίτες που έλκονται από το ΛΑΟΣ τοποθετούν τον εαυτό τους στα δεξιά της κλίμακας (1-5), έχοντας κοινή τομή κυρίως με τη ΝΔ. Τέλος, οι πολίτες που δηλώνουν ότι δεν έχουν αποφασίσει αυτοτοποθετούνται (το 66%) στο διάστημα από 4 έως 7 και έχουν περισσότερα κοινά σημεία με τους ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ από ότι με τους ψηφοφόρους της ΝΔ.

Πίνακας 4: Αυτοτοποθέτηση και τοποθέτηση ΠΑΣΟΚ, ΝΔ. Στάση «ψηφοφόρων τώρα». (Δεκαβάθμια κλίμακα Δεξιά (1)- Αριστερά (10))

	Αυτοτοποθέτηση		Τοποθέτηση ΠΑΣΟΚ		Τοποθέτηση ΝΔ	
	Από	ως	Από	ως	Από	ως
Δεν αποφάσισα	4	7	4	6	3	5
ΝΔ	2	5	5	7	3	5
ΠΑΣΟΚ	5	7	5	7	2	4
ΚΚΕ	7	10	3	6	2	5
ΣΥΝ	5	9	3	7	2	5
ΛΑΟΣ	1	5	3	7	3	5
Άλλο	2	7	2	5	2	5
Άκυρο, Λευκό	5	6	4	7	3	5
Δεν θα ψηφίσω	5	8	2	7	1	5

Πρόσωπα

Σε αυτή την ενότητα γίνεται διερεύνηση της στάσης των πολιτών απέναντι στους Βουλευτές της Α' Θεσσαλονίκης. Από τα μεγέθη στους Πίνακες μπορούν να υπολογιστούν δείκτες αναγνωρισιμότητας και επιρροής-εμβέλειας.

Στο επίπεδο των προσώπων η στάση του εκλογικού σώματος εκφράζεται με την τοποθέτηση του εκλογικού σώματος απέναντι στους Βουλευτές που αποτελούν τα κεντρικά πολιτικά στελέχη της εκλογικής περιφέρειας. Η μέτρηση αφορά δημοτικότητα, όχι δηλαδή «εκλογιμότητα» ή εκλογικό ποσοστό. Η σημασία της δημοτικότητας είναι πολλαπλή και διαφορετική σε κάθε ιδιαίτερη ομάδα του πληθυσμού και κυρίως δίνει συγκριτικά συμπεράσματα. Σε καμία περίπτωση δεν αφορά σταυρούς ή ψήφους, ακριβώς όπως η «στάση» προς κάποιο κόμμα δεν αφορά ψήφο σε εκλογές. Παράλληλα, επειδή οι πολίτες τοποθετούνται σε σχέση με κάθε έναν από τους βουλευτές δεν προσομοιώνει εκλογική διαδικασία. Η ευθεία λοιπόν αντιστοιχία σε σταυρούς είναι και αυθαίρετη και επικίνδυνη. Για τους βουλευτές στο σύνολο του εκλογικού σώματος της περιφέρειας (Πίνακας 5) η «θετική στάση» δίνει το εύρος της άμεσης αναφοράς κάθε στελέχους ενώ το άθροισμα «σχετικά θετικής και θετικής στάσης» δίνει το εύρος του ακροατηρίου του.

Πίνακας 5: Στάσεις πολιτών προς τους βουλευτές της Α' Θεσσαλονίκης (ψηφοφόροι)

	Αρνητική	Σχετικά θετική	Θετική
Κώστας Καραμανλής	26,3	25,1	41,4
Βαγγέλης Βενιζέλος	36,0	20,2	34,6
Γιάννης Ιωαννίδης	29,2	22,4	34,2
Γιώργος Παπανδρέου	34,9	28,9	29,7
Χάρης Καστανίδης	31,4	24,5	28,0
Στέλιος Παπαθεμελής	34,9	27,4	27,5
Έλενα Ράπτη	34,6	25,6	26,3
Κώστας Γκιουλέκας	29,4	23,0	24,9
Γιώργος Ορφανός	34,6	25,2	24,3
Σταύρος Καλαφάτης	31,8	18,5	20,5
Γιάννης Μαγκριώτης	36,8	23,5	19,2
Χρύσα Αράπογλου	36,9	16,6	17,0
Τάσος Σπηλιόπουλος	39,4	22,4	16,7
Άκης Τσοχατζόπουλος	53,6	24,7	12,8
Γιώργος Χουρμουζιάδης	38,7	13,9	10,9
Ασημίνα Ξυροτύρη	35,7	18,1	10,1

Στο εσωτερικό κάθε κόμματος έχει ιδιαίτερη σημασία η συγκριτική κατάταξη των βουλευτών (Πίνακας 6, Πίνακας 7) ως προς την σειρά που προκύπτει από την "θετική στάση".

Πίνακας 6: Στάσεις ψηφοφόρων Β04 ΠΑΣΟΚ προς τους βουλευτές ΠΑΣΟΚ της Α' Θεσσαλονίκης (εκλογείς). Το ποσοστό σταυρών αναφέρεται στο ποσοστό σταυρών που πήρε ο κάθε βουλευτής στο σύνολο των ψηφοδελτίων ΠΑΣΟΚ

	Αρνητική	Σχετικά θετική	Θετική	Ποσοστό Σταυρών
Βαγγέλης Βενιζέλος	14,3	13,1	64,3	36,1
Γιώργος Παπανδρέου	14,9	18,5	63,1	-
Χάρης, Καστανίδης	18,5	17,9	49,4	39,0
Γιάννης Μαγκριώτης	15,5	26,8	37,5	19,8
Χρύσα Αράπογλου	21,4	16,1	35,1	28,2
Άκης Τσοχατζόπουλος	32,7	36,9	23,2	21,3

Πρέπει πάντως να επισημανθεί ότι οι Βουλευτές σαν κεντρικά πολιτικά στελέχη των κομμάτων ακολουθούν την υποχώρηση ή την άνοδο της επιρροής των κομμάτων. Όταν διευρύνεται η επιρροή κάποιου κόμματος προκαλείται αυτόματα (ή σχεδόν αυτόματα) και η διεύρυνση της «δημοτικότητας» των στελεχών του.

Αντίστοιχα, η προβολή κάποιου στελέχους μέσω της ανάδειξης θεσμικού ρόλου προκαλεί γενικά αύξηση της «δημοτικότητας» αλλά σε μερικές περιπτώσεις και «μείωση» λόγω της ταυτοποίησης κάποιου στελέχους με πολιτικές πρωτοβουλίες και θέσεις.

Πίνακας 7: Στάσεις ψηφοφόρων Β04 ΝΔ προς τους βουλευτές ΝΔ της Α΄ Θεσσαλονίκης (εκλογείς). Το ποσοστό σταυρών αναφέρεται στο ποσοστό σταυρών που πήρε ο κάθε βουλευτής στο σύνολο των ψηφοδελτίων ΝΔ

	Αρνητική	Σχετικά θετική	Θετική	Ποσοστό Σταυρών
Κώστας Καραμανλής	7,6	9,6	78,7	-
Γιάννης Ιωαννίδης	14,1	18,9	59,4	27,9
Γιώργος Ορφανός	18,1	23,7	48,6	26,0
Κώστας Γκιουλέκας	21,3	20,1	46,2	31,5
Στέλιος Παπαθεμελής	22,9	30,9	40,2	24,0
Σταύρος Καλαφάτης	18,5	22,9	37,8	15,0
Έλενα Ράπτη	20,9	30,9	37,3	18,7
Τάσος Σπηλιόπουλος	19,7	30,1	32,9	15,0

Θέματα

Για τη διαμόρφωση των στάσεων των πολιτών σημαντικό ρόλο παίζει η επίδραση κεντρικών πολιτικών γεγονότων της κάθε περιόδου και είναι αξιοσημείωτη η ανάλυση της ισχυρής συμφωνίας σε αυτά (Πίνακας 8). Σε κάθε μέτρηση είναι σημαντική η στάση του εκλογικού σώματος απέναντι στο πρόσωπο του πρωθυπουργού. Η ισχυρή συμφωνία για τη χρονική περίοδο της έρευνας βρίσκεται στο 28,1%, ενώ η θετική γνώμη στο 54%. Σε γενικές γραμμές δηλαδή, σχεδόν ένας στους δύο πολίτες έχει θετική γνώμη για την κυβέρνηση. Από την άλλη πλευρά, περισσότεροι από τους μισούς πολίτες εκφράζουν την ισχυρή συμφωνία τους με την πρόταση «Δεν θα σταματήσει η λιτότητα» και συνολικά περίπου 9 στους 10 εμφανίζονται να αποδέχονται τη συγκεκριμένη διατύπωση σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Τέλος, σημαντικό ποσοστό ισχυρής συμφωνίας φαίνεται να υπάρχει και με τη διατύπωση «Πρέπει να προχωρήσει γρήγορα ο διάλογος μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας για την εξομάλυνση των σχέσεων μας».

Πίνακας 8: Θέματα επικαιρότητας (Βαθμός συμφωνίας σε προτάσεις)

	Πάρα Πολύ	Σχετικά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ
Ο Κώστας Καραμανλής είναι ο καταλληλότερος για πρωθυπουργός της χώρας	28,1	25,9	19,1	23,5	3,3
Δεν θα σταματήσει η λιτότητα, αντίθετα θα χειροτερεύσουν οι συνθήκες	53,5	21,1	13,4	9,0	2,9
Ο Γιώργος Παπανδρέου μπορεί να οδηγήσει το ΠΑΣΟΚ στην Κυβέρνηση	12,4	21,3	17,2	41,0	8,1
Η κυβέρνηση τα φορτώνει όλα στους προηγούμενους, χωρίς να κυβερνά	36,7	24,1	16,2	20,4	2,8
Επιτέλους μετά από τόσα χρόνια θα γίνουν τα μεγάλα έργα για τη Θεσσαλονίκη	27,0	22,2	17,9	25,3	7,5
Όλοι ίδιοι είναι, κανείς δεν φροντίζει για αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη	36,7	25,8	14,8	19,3	3,4
Πρέπει να προχωρήσει γρήγορα ο διάλογος μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας για την εξομάλυνση των σχέσεων μας	52,3	21,9	8,3	12,7	4,8
Οι σχέσεις μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση βαδίζουν από το κακό στο χειρότερο. Η κυβέρνηση δημιουργεί κακή εικόνα για τη χώρα με τον χειρισμό των θεμάτων	29,0	27,4	17,5	17,5	8,6

Δίνονται επίσης στοιχεία της έρευνας που αφορούν την τοποθέτηση των πολιτών σε θέματα της επικαιρότητας και συγκεκριμένα για κάθε θέμα δίνονται τα ποσοστά των πολιτών που θεωρούν το συγκεκριμένο θέμα πάρα πολύ σημαντικό (Πίνακας 9). Στον πίνακα έχει αξία η σχετική σειρά τοποθέτησης των θεμάτων (για τις προηγούμενες έρευνες εμφανίζεται σε παρένθεση). Η καθαριότητα, η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και η καταπολέμηση της εγκληματικότητας εμφανίζονται στις τρεις πρώτες θέσεις κατά σειρά σημαντικότητας των θεμάτων, ενώ τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν το θέμα του βασικού μετόχου και η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων.

Πίνακας 9: Τοποθέτηση ως προς την σημαντικότητα επίκαιρων «θεμάτων»

	3/01	3/02	10/03	11/04	04/05
Καθαριότητα				63,3 (2)	59,0
Οικονομική κατάσταση	77,6 (2)	88,7 (1)	61,8 (2)	59,4 (6)	53,2
Εγκληματικότητα	80,1 (1)	87,2 (2)	61,5 (3)	63,1 (3)	52,0
Μόλυνση	68,9 (4)	80,9 (4)	58,3 (4)	62,9 (4)	51,9
Παιδεία, Πολιτισμός	57,0 (6)	73,2 (6)	47,7 (7)	64,7 (1)	51,2
Ανθρώπινες σχέσεις	76,2 (3)	78,9 (5)	62,3 (1)	59,9 (5)	50,5
Διαφθορά				57,5 (7)	42,8
Κυκλοφοριακό	61,9 (5)	81,9 (3)	54,3 (5)	48,2 (8)	39,6
Μη κρατικά πανεπιστήμια				29,8 (10)	17,5
Βασικός Μέτοχος					14,1

Στον Πίνακα 10 δίνονται στοιχεία που αφορούν στην κριτική του εκλογικού σώματος σε τομείς του κυβερνητικού έργου. Από πλευράς θετικών απόψεων ξεχωρίζει ο τομέας της υγείας.

Πίνακας 10: Βαθμός συμφωνίας με τομείς κυβερνητικής πολιτικής

	Πάρα Πολύ	Αρκετά	Σχετικά	Καθόλου	Δεν Ξέρω
Άμυνα	6,2	20,0	38,6	20,7	14,6
Ανάπτυξη	5,5	17,8	40,2	28,7	7,8
Απασχόληση	4,6	16,8	37,3	34,9	6,5
Γεωργία	7,6	19,5	30,3	25,3	17,2
Δημόσια Διοίκηση	4,1	21,3	37,3	27,8	9,4
Δημόσια Έργα	4,8	20,7	36,2	30,0	8,3
Δημόσια Τάξη	8,2	23,5	37,1	22,6	8,6
Δικαιοσύνη	7,6	26,6	30,7	26,3	8,7
Εμπόριο	4,0	14,1	34,6	31,4	15,9
Εξωτερική Πολιτική	7,6	20,1	33,5	29,9	8,9
Κοινωνική Ασφάλιση	5,6	15,0	32,9	35,2	11,2
MME	4,7	19,1	41,7	24,0	10,5
Μεταφορές-Επικοινωνίες	4,8	23,1	40,0	20,4	11,7
Ναυτιλία	3,8	15,2	27,3	21,1	32,7
Οικονομία	5,5	13,3	29,9	47,0	4,3
Παιδεία	8,1	20,8	35,3	28,1	7,6
Περιβάλλον	7,0	20,4	33,7	28,2	10,7
Περιφερειακή Ανάπτυξη	5,4	16,5	30,0	36,1	12,0
Πολιτισμός	8,7	27,4	34,1	19,8	10,0
Υγεία	16,6	27,3	26,0	26,1	4,0

Τέλος, στην έρευνα ζητήθηκε από τους πολίτες να αποδώσουν ευθύνες για γενικά και ειδικά θέματα στο ΠΑΣΟΚ, τη ΝΔ, «και στους δύο» ή σε «κάποιον άλλο» (Πίνακας 11). Για την ακρίβεια, την εγκατάσταση μεταναστών και την

ανεργία παρατηρείται μία ομοιομορφία όσον αφορά στην απόδοση ευθυνών: περίπου ένας στους δύο πολίτες αποδίδει τις ευθύνες και στα δύο κόμματα εξουσίας και περίπου ένας στους τρεις πιστεύει ότι ευθύνεται αποκλειστικά το ΠΑΣΟΚ.

Πίνακας 11: Απόδοση ευθυνών

	ΠΑΣΟΚ	ΝΔ	Και οι δύο	Άλλος	Δεν Ξέρω
Ακρίβεια	29,2	8,7	52,4	6,7	3
Εγκατάσταση μεταναστών	33,2	9	49,6	3,1	5,1
Ανεργία	32,6	4,7	55,8	3,5	3,4
Σκουπίδια	17,7	2,8	37,2	35,8	6,4
Σχολικά κτίρια	27,1	3,1	44,7	18,5	6,7
Εγκληματικότητα	19,4	2	47,1	27,3	4,3
Ναρκωτικά	15,4	1,9	44,5	33,2	5

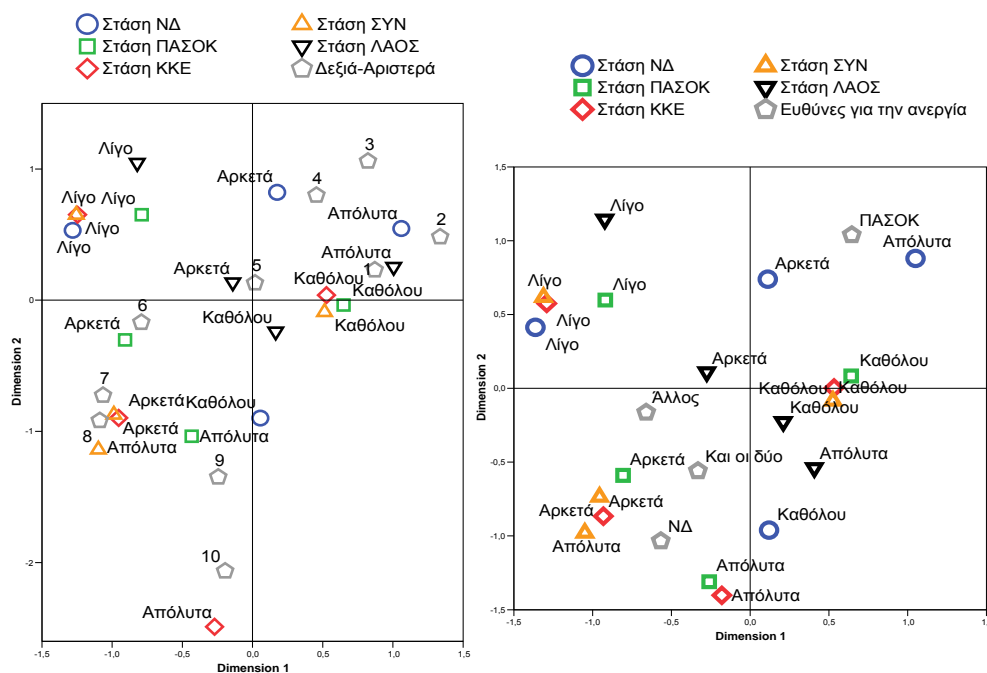
Ανάλυση των στάσεων απέναντι στα κόμματα

Στη ενότητα των στάσεων απέναντι στα κόμματα παρουσιάστηκε ο πίνακας με την έλξη που ασκεί κάθε κόμμα στους πολίτες της Α΄ Θεσσαλονίκης (Πίνακας 2). Με τη βοήθεια τεχνικών ανάλυσης πολλαπλών αντιστοιχιών είναι δυνατή η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την στάση των πολιτών απέναντι στα κόμματα αλλά και του τρόπου με τον οποίο η έλξη αυτή συμβάλλει στη διαμόρφωση των απόψεων των πολιτών για τα υπόλοιπα θέματα.

Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται σε αυτή την ενότητα προήλθαν από τη διαδικασία HOMALS (Homogeneity analysis by means of alternating least squares) του στατιστικού πακέτου SPSS v. 12. Η διαδικασία HOMALS μπορεί να θεωρηθεί ως η Ολλανδική εκδοχή της ανάλυσης αντιστοιχιών στον πίνακα Burt. Λεπτομερής περιγραφή της συνάρτησης απώλειας και του αλγορίθμου εύρεσης της βέλτιστης τιμής μπορεί να βρεθεί στις εργασίες των Bond and Michalidis (1996) και Michailidis and de Leeuw (1998).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η ανάλυση των στάσεων απέναντι στα κόμματα σε συνδυασμό με την αυτοτοποθέτηση των πολιτών στον άξονα Δεξιά – Αριστερά και με την απόδοση ευθυνών για τα ζητήματα του πίνακα 11. Στο Διάγραμμα 1

δίνεται η γραφική απεικόνιση από τη διαδικασία HOMALS για τις στάσεις απέναντι στα κόμματα και την αυτοτοποθέτηση και στο Διάγραμμα 2 για τις στάσεις απέναντι στα κόμματα και την απόδοση ευθυνών για την ανεργία.

Διάγραμμα 1: Αυτοτοποθέτηση και στάση απέναντι στα κόμματα

Διάγραμμα 2: Στάση απέναντι στα κόμματα και απόδοση ευθυνών για την ανεργία

Από το διάγραμμα 1 προκύπτει ότι οι πολίτες που αυτοτοποθετούνται στα άκρα της δεξιάς (τιμές 1 και 2) έλκονται απόλυτα από ΝΔ και ΛΑΟΣ και καθόλου από τα υπόλοιπα κόμματα. Όσοι αυτοτοποθετούνται στις τιμές 3 και 4 έλκονται αρκετά από την ΝΔ, ενώ όσοι είναι κοντά στο 6 έλκονται αρκετά από το ΠΑΣΟΚ. Αυτοί που βρίσκονται πιο αριστερά (τιμές 7-9) έλκονται αρκετά ως απόλυτα από ΠΑΣΟΚ, ΣΥΝ και ΚΚΕ, ενώ το 10 συνδυάζεται με την απόλυτη έλξη από το ΚΚΕ. Από το διάγραμμα 2 φαίνεται ότι οι ψηφοφόροι της ΝΔ επιρρίπτουν τις ευθύνες στο ΠΑΣΟΚ, ενώ οι υπόλοιποι είναι πιο κοντά στις άλλες απόψεις.

Ανακεφαλαιώνοντας, από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι, στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, το πολιτικό σκηνικό δεν έχει αλλάξει ριζικά σε σχέση με τις Βουλευτικές 2004. Η διαφορά ΝΔ – ΠΑΣΟΚ διατηρείται και τα

ποιοτικά δεδομένα δεν υποδηλώνουν σημαντικές φθορές για τη κυβέρνηση.

Parties, Politicians, Political issues: Analysis of sample data collected in April 2005.

Ioannis Andreadis, Theodore Chadjipantelis

Department of Political Sciences, Aristotle University of Thessaloniki

ABSTRACT

In this paper we present the analysis of sample data collected from the population of the citizens of Thessaloniki, Greece. The target of the research is to uncover the citizens' attitudes towards the political parties, their opinions about the local politicians and their points of view on topical (current) political subjects. The region of the research covers the first electoral district of Thessaloniki. Data collection was completed in April 2005. In the first section of the paper the attitude of the citizens towards the political parties is approached. We analyze the intentions of vote, the transitions from one political party to another, and the ratio of the stable, consistent supporters and exponents of the political parties. We record the positive and the negative opinions and we estimate the popularity of each party among the citizens. The second section of the research deals with the citizens' attitude towards the members of the Greek parliament elected in the first electoral district of Thessaloniki. The measurements provide a way to identify the most recognizable and influential local politicians and estimate the size of each politician's audience. In the third section we deal with the analysis of the collected data concerning the citizens' points of view on topical issues and their expectations about the future. Finally, we use the procedure HOMALS to represent the structure of the citizens' attitudes towards the political parties and their dependencies with other variables.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bond J. and Michalidis G. (1996), "Homogeneity Analysis in Lisp-Stat" *Journal of Statistical Software*, Vol 1, <http://www.jstatsoft.org/v01/i02/PAPER/paper.html>.
- Michalidis G. and de Leeuw J. (1998), "The Gifi System of Descriptive Multivariate Analysis", *Statistical Science*, Vol 13, No. 4, 307-336.
- Ανδρεάδης Ι. (2005) "Αποχή στις Βουλευτικές Εκλογές και στις Ευρωεκλογές 2004" *Πολιτική Επιστήμη*, 1, 76-88
- Χατζηπαντελής Θ. (2003), "Κόμματα, Πρόσωπα, Θέματα. Οκτώβριος 2003" <http://www.polres.gr/gr/reskommata/1003.htm>
- Χατζηπαντελής Θ. (2004), "Κόμματα, Πρόσωπα, Θέματα. Νοέμβριος 2004" <http://www.polres.gr/gr/reskommata/1104.htm>